

inzerati se sprejemajo in velja risovna vrsta:

5 kr., če se tiska hkrat,

12 " " " " " 2 "

15 " " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se ce s primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, nepravilna pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicijska Dunajski cesti št. 15 v Medija-ovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Rečne ulice št. 5.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Slovani pa rimska stolica.

(Dalje.)

Teh dogodkov, častitljivi bratje, se prav radostno spominjamo; tudi smo močno ginjeni, ko daleč nazaj pogledamo na sijajno, z najboljšim začetkom pričeto zvezo slovanskih narodov z rimsko cerkvijo. Ker ona dva razširjevalca krščanskega imena, o katerih smo govorili, sta se sicer iz Carigrada podala k ajdovskim narodom, ali njuno poslanstvo je moralo biti od te apostolske stolice, kot središča katoliške edinosti, ali naravnost zaukazano, ali pa, kakor se je več kot enkrat zgodilo, postavno in sveto potrjeno. Res sta tukaj v Rimskem mestu dala račun o sprejetem poslu in odgovor na pritožbe; tukaj pri grobu sv. Petra in Pavla sta bila prisegla na katoliško vero ter prejela škofovsko posvečenje ob enem z oblastjo osnovati sveto kraljestvo pridržavši razloček sv. redov. Slednjič sta tukaj izprosila rabo slovanskega jezika pri najsvetejših obredih, in to leto je bilo spolnjeno deseto stoletje, odkar je papež Janez moravskemu knezu Svetopolku tako-le pisal: „Po pravici hvalimo slovanski jezik, v katerem se Bogu dolžna hvala razlega, ter zapovemo, da naj se ravno v tem jeziku slavna dela našega Gospoda Kristusa razkladajo. Tudi zdravi veri ali nauku ni nasproti bodi si sv. mašo peti v tem slovanskem jeziku, ali brati sv. evangelij ali sveta berila novega in starega zakona, dobro predstavljena in razložena, ter opravljati vse druge cerkvene mo-

litve.“ In dolgo potem je Benedikt XIV. z apostolskim pismom, danim 1. 1754 dne 15. avgusta, potrdil to navado. — Kolikokrat koli pa so bili rimski papeži za pomoč naprošeni od knezov, ki so po prizadevanju Cirila in Metoda h krščanski veri pripeljanim narodom na čelu, niso nikdar tako delali, da bi se bila pri podpiranju kedaj pogrešala njihova dobrotljivost, pri učenju prijaznost, pri dajanju svetov dobrovoljnost, in v vseh rečeh, pri katerih koli so mogli, njihova najboljši volja. Pred drugimi pa so Rastislav, Sventopolk, Kocelj, sv. Ludmila in Bogoris skusili posebno ljubezen naših prednikov po okoliščinah zadel in časa.

Pa tudi po smrti Cirilovi in Metodovi ni nehala ali pojemale očetovska skrb rimskih papežev za narode slovanske, ampak se je vedno odlikovala, kadar je bilo treba pri njih braniti svetost vere ali varovati javni blagor. Res je Nikolaj I. Bulgarom poslal duhovne, ki so ljudstvo podučevali, in škofa pionbieneskega in portuenskega iz mesta Rimskega, ki sta vredila novo krščansko družbo: ravno tako je na pogoste prepire Bulgarov o svetem pravu prelubezljivo dajal odgovore, v katerih hvalijo in občudujejo največ previdnost celo on, ki rimski cerkvi niso posebno prijazni. Po tužni nesreči razkolništva pa gre Inocenciju III. hvala, da je Bulgare zopet združil s katoliško cerkvijo, Gregoriju IX., Inocenciju IV., Nikolaju IV. in Evgeniju IV. pa, da so jih v zopet pridobljeni milosti ohranili. — Ravno tako se je sijajno pokazala proti Bošnjakom in Hercegovcem, premočenim po kugi slabih nazorov, ljubezen naših prednikov, namreč Inocencija III. in Inocencija IV., ki sta si prizadevala iz src

izruvati zmoto, pa Gregorija IX., Klemena VI. in Pija II., ki so si prizadevali po onih krajih stanovitno vtrditi stopnje svete oblasti. — Nemajhno, in ne poslednjo svojo skrb so, kakor vemo, Inocencij III., Nikolaj IV., Benedikt XI., Klemen V. obračali na Srbe, od katerih so z največjo previdnostjo odvrčali zvito napravljene spletke, s katerimi se je imela spodkopati vera. Tudi Dalmatinci in Liburnci so prejeli od Janeza X., Gregorija VII., Gregorija IX., Urbana IV. zaradi stanovitosti v veri posebno milost in tehtna pohvalna priznanja. — Naposled je tudi v sami sremskej cerkvi, ki je bila v 6. stoletji po napadih divjakov razdejana, pa pozneje vsled pobožne gorečnosti ogerskega kralja Štefana I. zopet ustanovljena, mnogo spominjkov dobrohotnosti Gregorija IX. in Klemena XIV.

Zato sprevidimo, da je treba Boga zahvaliti, ker nam je dana primerna prilika slovanskemu narodu postreči in delati za njihovo splošno korist gotovo ne z manjšo gorečnostjo, kakor je bila vsaki čas viditi pri naših prednikih. To namreč nameravamo, edino to želimo, si iz vseh moči prizadevati, da bi bili narodi slovanskega imena od večji množice škofov in duhovnikov podučevani, da bi bili vtrjeni v spoznanju prave vere, v pokoršini do prave cerkve Jezusu Kristusa, ter bi skuševale vsaki dan bolj čutili, kako obilne dobrote se iz naredb katoliške cerkve razlivajo na domače življenje in na vse naprave državne. One cerkve namreč zahtevajo za se najobilnejši in največji del naših skrbi; in ni je reči, ktere bi močnejše želeli, kakor da bi zamogli za njih ugodnost in srečo skrbeti ter vse imeti seboj

Bankovčar.

Dogodba na sodnijske spise naslonjena.

Naglo obogatel.

(Dalje.)

„Dovolite, da tudi to za bolj priložen čas odložim.“

„Hm! tako? Kaj vas je pa potem napotilo k meni?“ praša direktor nekoliko zavzet.

„Govoriva kakor možaka, kajti tudi jaz sem postal med tem časom možak. Predno pa povem, zakaj sem prišel k vam, poglejte ta-le pisma, in prepričajte se, da govorim resnico. Tu izkazi o mojem posestvu in denarnem premoženju, uradnijsko potrjeni.“

S temi besedami pomoli direktorju zavitek pisem, ta jih razpogne in čudeč se pregleduje. Potem jih podá nazaj in strmeč Janeza od glave do nog pogledavši izusti:

„Kaj vruga! Gratulujem! Vi ste zdaj bogatin.“

„Ne prav še bogatin,“ odgovori Janez, „toda bo že šlo. Fabrika gré dobro in čez leto se nadjamo tretjine glavnice dobička.“

„No, prav veseli me, da ste tako daleč prišli. Ste imeli pač nenavadno srečo. Toda,

ne zamerite, ste prišli mar k meni v opravilih.“

„Da, v zelo važnih.“

„Morda bi napravili radi kako zvezo?“

„Da, da, zvezo med sabo in vašo rodovino.“

„Med sabo in mojo rodovino? Kako naj to razumem?“ strmi direktor.

„Gospod direktor“, prične Janez z bolj mehkim glasom, „še ko sem bil v vaši fabriki, sem zapazil vašo hčerko, gospico Albino. Kot priprost delavec ali nadzornik, kar je malo več, nisem si upal povzdigniti oči do nje, ampak stisnil sem se, ker nisem bil v stanu ponuditi ji pristojno prihodnost, zdaj drznem se seči po nji in prositi njene roke od vas, — se ve da le, če bi blaga gospica v to privolila.“

Obraz direktorja se zatemni, kakor solnce, kedar pride naglo temna megla memo. A naglo zopet se obrne k Janezu rekoč:

„Vaša ponudba mi je jako všeč, a prepozno ste se oglašili. Albina je že zaročena.“

„Zaročena? s kom?“ vpraša Janez in videti je, da se mu ves život trese in vzdiga.

„Z nekim bogatim trgovcem, Izak Bar-

teles po imenu. Res, prav žal mi je, da ste dva dni prepozno prišli. Zdaj se reč ne dá več predrugačiti — in meni je tako tudi všeč, da si vas jako čislam.“

„Ali si ga je gospica prostovoljno izbrala?“ praša Janez na dalje, a plašno, kakor da bi se bal odgovora.

„Prostovoljno ali ne, to je tu eno in isto. Zdaj je nevesta.“

Pri tem osornem odgovoru, ki se je jako slabo vjemal s prejšnjo vljudnostjo direktorjevo, se zablistekje temne Janezove oči, a vendar vsaj na videz miren govori dalje:

„Tedad sem prepozno prišel za gospico Albino. A gospica ima sestro —“

„Da, sestro Ivano, še nezaročeno“, poprime naglo direktor.

„Ki ji je zelo podobna“, pritakne Janez. „Toda to še premalo poznam, tedaj bi mi morda dovolili, da se kot nekdanji sodelavec v fabriki predstavim vaši častiti rodovini in seznanim tudi z gospico Ivano.“

„O, z veseljem“, hiti direktor, „če vam je priložno, še danes vas bom predstavil. Na, to bodo vsi gledali!“

„Toda le pod enim pogojem, gospod direktor. Saj veste, kaj jaz nameravam. A ne,

spojene z vedno vezjo edinosti, ki je največji in najboljši vez ohranitve. Treba je le, da Bog, ki je bogat v usmiljenju, našim sklepom pritrudi in naše početje pospešuje. Mi med tem privzamemo za priprošnike pri njem slovanska učitelja Cirila in Metoda, in kakor hočemo pomnožiti njuno češčenje, tako upamo, nam bode njih nebeško varstvo na strani stalo.

Zato zapovemo, da naj se stalno 5. dne meseca julija, kterega je odločil Pij IX. blagega spomina, v koledar rimske in vesoljne cerkve vrstijo ter vsako leto obhaja praznik sv. Cirila in Metoda „cum ritus duplicis minoris officio et Missa propria“ (po redu navadnega večjega praznika in s posebno mašo), kakor je to potrdil zbor svetih obredov.

Vam vsem pa, častitljivi bratje, naložimo, da skrbite za objavljenje tega našega pisma ter vsem iz duhovskega stanu, ki sveto službo (oficij) opravljajo po obredu rimske cerkve, zapoveste spolnovati, kar je v njem zaukazano, in to vsaki po svojih cerkvah, krajih, mestih, škofijah in redovnih hišah (samostanih). Slednjič po vašem svetu in priporočanju hočemo, da se Ciril in Metod splošno prosita in poprosita, da naj z milostjo, ki jo pri Bogu imata, krščanstvo na vzhodu varujeta, ter katoličanom izprosita stanovitnost, razkolnikom pa voljo se zopet zediniti s pravo cerkvijo.

To, kar smo gori pisali, kot nespremenljivo in trdno zaukažemo, ne da bi temu nasprotovali od našega prednika svetega papeža Pija V. izdane in druge apostolske dolžbe o premembi rimskega brevija in misala, tudi ne pravila in navade, naj so tudi še tako starodavne, ali kar koli bi bilo temu protivno.

Kot znamenje nebeških darov in v zastavo naše posebne dobrohotnosti prav iz srca podelimo v Gospodu apostolski blagoslov vam vsem, častitljivi bratje, celemu duhovenstvu in vsakemu izmed vas izročenu ljudstvu.

Dano v Rimu pri sv. Petru, dne 30. septembra leta 1880, v tretjem letu našega papeštva.

Leon PP. XIII.

Sovraštvo do Nemcev.

V novejšem času pritožujejo se Nemci, kako jih Madjari sovražijo in preganjajo. Tudi

iz Galicije se je slišalo, da hočejo Poljaki odstraniti nemško gledališče v Levovu. Resnica je, da noben narod na svetu ni tako sovražen, kakor Nemci. Na celi širni meji nima Nemčija nijednega sosesa, kateri bi jej bil prijazen, nasprotno jo vsi strastno sovražijo. Začnimo pri Francozih; ti so podedovali sovražniki Nemcev, in v teku dolgih stoletij so se bile brezštevilske bitke med obema narodoma.

Danci so posebno od leta 1864 zagrizeni sovražniki Nemcev, ker so jim morali tačas Šlezvig-Holstein odstopiti. Rusi so instinktivno sovražniki Nemcev, ker v njih vidijo najhujše neprijatelje Slovanstva; vendar sovraštvo Nemcev do Rusov še daleč presega sovraštvo Rusov do Nemcev, in sicer zato, ker se Nemci bojé, da bodo Rusi vse Slované v eno državo združili. Poljaki, ki so v Prusiji tako silno tlačeni, niso bili in ne bodo nikdar prijatelji Nemcem. Čehi so od nemškega nasilstva silno veliko trpeli in ni se jim toraj čuditi, da vsak narod bolj spoštujejo ko Nemca. Českim razmeram so podobne naše slovanske. Tudi na Ogerskem in Hrvaškem so Nemci poskušali, zatreti domače narode in jim vsiliti nemški jezik; zato so Ogrji in Hrvatje leta 1848 vse nemške vladne ke iz svoje dežele pregnali.

Kako so bili Nemci od Lahov sovraženi, priča nam zgodovina počenši od srednjega veka do najnovejših časov. Nemca zavratno umoriti z bodalom ali strupom, zdelo se je Lahom vredno, patriotsko delo.

Tega sovraštva od vseh strani so si Nemci sami krivi. Nemec je sladek in ponižen, dokler je lačen in podpore potreben; kakor hitro pa si malo opomore, začne mu greben rasti, on se norčuje iz tistega naroda, med katerim živi, zaničuje njegov jezik in mu vsiljuje svojega; njegova usta so polna hvale za nemško kulturo, nemško vednost, in nemško umetnost. Kedar nad kakim tujim narodom oblast zadobi, vsili mu z veliko brutalnostjo nemške šole in nemško vladovanje, daje mu nemške postave in najboljše službe za svoje rojake prihrani.

Tako so bili Lahi, Slovenci, Čehi in nekaj časa tudi Madjari skoraj popolnoma heloti nemškega naroda. To sovraštvo tolikih narodov zna nad Nemce enkrat prinesiti grozno katastrofo, ker se bodo ti narodi, nemške prevzetnosti siti, zvezali in s skupno močjo čez nje

padli. Mnogokrat se je že govorilo o rusko-francoski zvezi, in ta dva naroda sta sama dovolj močna, da nemško moč potlačita. Zelo verjetno pa je, da se bodo tega sukoba vdeležili tudi Danci in morda tudi Lahi, posebno če bodo videli, da se Nemcem slabo godi. Bismarkova prevzetnost in samosilstvo pa je skrbela tudi zato, da se nemški državi v lastnih mejah sovražnikov ne manjka. Bolj ko Bismark socialdemokrate zatira, bolj se množe in postajajo čedalje bolj predrzni. Hanoveranski kralj, kteremu je Bismark vzel kraljestvo in premoženje, ima še vedno močno stranko za seboj, in ko bodo Prusi privikrat tepeni, vzdignili se bodo Hanoveranci, ter se odtrgali od pruskega kraljestva. Tudi južni Nemci, Bavarci in Švabi so s pruskim gospodstvom jako slabo zadovoljni, deloma zato, ker pruska vlada katoliško cerkev zatira, deloma pa zato, ker pruski vojski poveljniki silno mučijo in trpinčijo mlade vojake, česar južni Nemci prej niso bili navajeni.

Nemška država tedaj nikakor ne stoji na tako trdnih nogah, kakor nam pripovedujejo prusoljubni časniki. Nasprotno je Nemčija v velikih nevarnostih po zunanjih in notranjih sovražnikih, in namesto, da hoče Bismark celi Evropi postave diktirati, naj bi rajši skrbel, da si pridobi kakega zanesljivega prijatelja, kateri bi mu v sili pomagal.

Nemški narod naj gleda, da se sprijazni s Slovani s tem, da jim ne bo več krivice delal; kajti če tega ne opusti, preti mu ravno od Slovanstva največa nevarnost. Ako se pa Nemec s Slovanom pobota v poštenosti in pravici, potem sme mirno spati, kajti Slovan je dobra duša in hitro pozabi prestane krivice. On kot poljedelec ljubi mir, in ni vnet za streljanje, lov na zverino in tudi ne za boj; le v sili zagradi za orožje, potem pa ga zna hrabro sukati. V velikih bojih so Slovani pokazali svojo hrabrost; spominjamo le na čudovito junastvo Čehov, ko so se bojevali s celo Nemčijo ter vse nemške armade čez mejo zapodili; spominjamo na krvave bitke Rusov, Poljakov in Jugoslovanov proti Tartarom in Turkom, s kterimi boji so rešili Evropo pred navalom hunskega plemena. Če tedaj Nemci na orožje trkajo, naj nikar ne mislijo, da bodo s tem Slované ostrašili. Prihodnost je slovanska, in

da bi gospici Ivani naznanili moj namen. Če se bom sam mogel prikupiti ji, potem — no, jaz bi ne drznil se prositi njene roke, če bi me ne marala.“

„O, je izvrstno izvedeno dekle moja Ivana, o tem se boste sami brž prepričali. Le idite z mano.“

Tako je prišel Janez v direktorjevo hišo. Rodovina ga je prijazno sprejela, posebno Ivana, zala, a malo prenapeta, tedaj ne posebno simpatična deklica, okoli 24 let stara. Janezu se je zdelo, kakor da bi direktor ne bil držal obljube, da bo molčal o namenu Janezovem, ker mu je bila Ivana preprijazna. Albina se je odtezala družbi in Janez, ki jo je na tihem, zato pa tem marljivejše opazoval, se je naglo prepričal, da je nesrečna, zelo nesrečna, ker so jej bile oči vedno otekle in ru-dečkaste, znamenje, da je pogosto in obilno jokala.

Tudi z Izakom Bartelesom se je seznanil. Direktor je po vsem, kar je vedel, naravnost strmel nad tem, da je Janez z Izakom v kratkem sklenil srčno prijateljstvo ter pri neki gostiji v hiši z njim celó bratovščino pil. Vendar mu to ni delalo nikakih preglavic.

Zagozda.

Dva dni pred poroko se je zgodilo nekaj, kar je vso to reč čisto drugače zasukalo, nego so prizadete osebe mislile — razen Janeza. V soboto zvečer, ko je ponočna ura odbila že deset, se odpro tiho vrata direktorjeve hiše, med njimi se pokaže ženska dobro zakrita glava, ki se pazno okrog ozira in ko je vse prazno in tiho na ulici, ven smukne, vrata za sabo zaklene in se tihih korakov napoti proti morju. Ali kaj? Ima ženska postava senco za sabo moško? Saj to, kar jej sledi tiho, kakor duh, ne more biti družega ko senca, sicer bi se slišali na kamnitem tlaku koraki moških čevljev in ta glas bi vdaril na ušesa tudi proti bregu hiteči ženski, ozrla bi se in se morda prestrašila ali celó ustavila hitre korake. Že se bliža bregu, zdaj je tik morja, le seženj daleč je še med njo in vodo.

Zdaj obstoji, pogleda kviško in na pol glasne besede ji kipé iz ust:

„Bog mi odpusti! Jaz ne vem druge pomoči. Predno me objame ogujusni človek, objame naj me — hladno morje.“

Še enkrat se ozre proti nebu z zvezdami

obsejanemu, zakrije oči in se požene v globočino.

Pa kako da ne pade v morje, da se valovi nad njo ne združijo? Je li res senca njena več ko senca, da s stegnjeno roko obdrži že njeno na pol nad vodo viseče truplo ter jo potegne na stran?

„Ha, kdo ste, kaj mi hočete?“ se čuje prestrašene ženske glas.

„Tiho, tiho, gospica, jaz sem,“ odgovarja moški glas sence, „jaz, Janez. Ne bojte se ničesar. Rešeni ste ostudnega juda, ne po mrzli vodi, ampak po goreči ljubezni vašega častilca.“

„Pustite me, nesrečnež“, sili gospica Albina — ker ta je ponočna popotnica — in se mu trga iz rok, „jaz — jaz vas ne poznam, vas nočem poznati; tedaj spustite me!“

„Vmirite se, blaga gospica“, pa ugovarja Janez naglo, „in čujte, poslušajte me! Meni je vse znano, vedel sem za vaš sklep in zato stal že tri noči na straži.“

„Kdo vam je dal pravico, oblast do mene?“ Ljubezen, gospica, ljubezen, ki mi tli v srcu, kar sem vas zagledal.“

„Vi niste pri pameti — pustite me!“

V bližini se čuje ropot in govorjenje, ka-

in da se Nemcem ne obeta posebno sijajna bodočnost, tega so si krivi sami, ker so si s svojim brutalnim obnašanjem nakopali na glavo sovraštvo vseh narodov. Mi s tem nismo mislili ščuvati na Nemce, ampak konstatirali smo samo fakta, katerih nihče tajiti nemore.

Politični pregled.

V Ljubljani 20. oktobra.

Avstrijske dežele.

Izvrševalni odbor avtonomistične stranke je imel te dni svoje seje. V vseh vprašanjih se je dosegla najlepša edinstvo in sloga. Proti vladi pa so padle nekatere oestre, pa resnične besede. Rekli so: „Vlada našo večino samo tačas vidi, kjer jo potrebuje za svoje predloge.“ Sklenili so potem, da bodo vlado podpirali le, kadar se jim bo zdelo, ne pa vselej. To je tudi pravo stališče; vlada naše stranke neče poznati, jej tudi le malo kaj dovoli, zakaj bi mi potem za vlado v ogenj hodili? Slovani nič drugega ne zahtevajo, ko to, da se sedanja, v svojem volilnem redu dosti krivična ustava vendar enkrat vestno izvede, zlasti §. 19. Če pa vlada še tega neče storiti, potem je naša stranka ne more podpirati. V državnem zboru pa jo bodo naši že pritiskali, da nam bo morala dati ravnopravnost. Saj Tasffe ni slab človek, ampak ustavovercev se preveč boji, stare krivice naprej veljati pušča, ker misli, da mora tako biti, potem je pa tudi preveč zagrizen v svojo idejo, da bo en del ustavovercev k sebi privabil in iz njih naredil neko „srednjo“ stranko.

„Augsb. Allg. Zeitg.“ prinaša dolg članek o **ustavovercih**, kjer dokazuje, da se nemajo uroka pritožiti, ker so sami krivi, da so večino v državnem zboru in svojo vlado zgubili. List dobro omeni, da so ustavoverci stavili svoje strankarske koristi više, nego državne; da so zmirom zunanji politiki države nasprotovali; da je nazadnje cesar sam sprevidel, da tej stranki ne sme dalje državnega krmila pustiti.

Na Dunaji se je sošla te dni **petnajstorica** avtonomistične stranke. Pokazala se je v vseh vprašanjih najlepša sloga. Posebno so Poljaki povdarjali, da je treba složno postopati. Koliko tinte se je toraj zastoj spisal

pri dunajskih časnikih, ki so neprenehoma trdili, da se bodo Poljaki z drugimi avtonomisti sprli, in da bodo z ustavoverci potegnili!

Za deželnega predsednika na **Koroškem** ima priti knez Lothar Metternich. Drugi pa spet pravijo, da dvorni svetovalec Myrbach.

Cerkev in šola. Pripoveduje se in bere po časnikih, da sedanje ministerstvo za nauk in bogočastje popraša pri deželnih svetih in srednjih šol ravnateljstvih, kako se vršijo duhovne vaje, služba božja, sv. maša, prejetanje sv. zakramentov itd. — Žalostna resnica je, da se je ta prevažna zadeva za ministrovanja Stremayrovega nekako vsa zmedla. — Živa potreba je, da se v tem kaj zboljša in še otme, dokler ni prepozno, na pr. da tudi na realkah in učiteljskih pripravnicah ob delavnih začne spet hoditi nekoliko v cerkev, da učenci prejemajo po večkrat sv. zakramente, da se jim opravljajo velikonočne duhovne vaje, da se spominjajo svojega zavestnika, vernih duš dan svojih ranjnih itd. ne v šolskem prahu, ampak v cerkveni pobožni svečanosti. Česar se človek mlad ne navadi, star ne zna in ne izvršuje. Zadnji čas se je pa pri nas marsikaj jelo puščati v nemar, na kar so celo pogani pazili in kar ima pri sedanjih mladini že res prežalostne posledice.

Hrvaški uradi so rekli našim, da ne bodo več pisem na nemško prestavljali, če jih sem pošiljajo, razun če se jim to delo plača.

Fzm. Fr. baron Filipovič pa minister Tisza se dogovarjata zaradi **vojne granice**. Kako daleč so obravnave že dospele, se ne vé.

Vnanje države.

Dunajski listi se lažejo, kakor pes teče. Nedavno so pravili, da se je **ruski** cesar že oženil s kneginjo Dolgoruki, zdaj pa pravijo, da se ima to še le zgoditi. Rekli so tudi, da se je carevič - naslednik z očetom spril in da je šel na Francosko. Zdaj se pa zve, da je šel carevič k očetu v Livadijo! Iz tega dogodka pa spletajo precej novico, da bo car odstopil in vlado prepustil sinu. Najbrž bo tudi to laž.

Turki imajo še zmirom vse vladarje za norce. Ko so videli, da bi znala resna postati s streljanjem na Ulcinj, obljubili so precej, da bodo to mesto brezpogojno črno-

gorcem izročili. Evropske vlasti so bile že vsele, ker so mislile, da se bo cela stvar mirno rešila. Pa zdaj je preteklo že precej časa, Turki Ulcinja pa še zmirom niso dali. Nedavno pa je turški poveljnik, ki se je s črnogorskim zarad prodaje dogovarjal, vse dogovore pretrgal in domu šel, z izgovorom, da mora pričakovati novih inštrukcij od svoje vlade. Iz tega se pač vidi, da Turek svoje obljube ne misli izpolniti, ampak da je hotel z njo le zopet nekaj časa pridobiti, in tako celo stvar zavleči, dokler bi se evropske vlade med sabo ne sprle.

Izvirni dopisi.

Iz novocerkovške dekanije

13. okt. (Še nekaj o odvezi duhovenske in cerk. bire.) Ako hočete sebi in svoji deželi dobro, delajte z vsemi postavnimi sredstvi na to, da se postava o odvezi duhovenske in cerkvene bire za Kranjsko deželo ne potrdi. V naši dekaniji so še le v eni [sami] fari začeli bernsko odvezo splačevati, in sitnosti tega opravila — mislim da so že vse dotične oblastnijske do grla site. Le nekoliko pomislite mnogobrojne pisarije, katerih je zavolj vsakega obvezanca potreba — potem pa pota, ktera denar prehodi, preden pride prejemalcu namesto dosedanje bire v roke. Vse drugo preskočim ter začnem od tam, ko zadobi odkupna razsodba pravno moč. Kmet obvezanec dolžan je vsake pol leta uplačati v c. kr. davkariji 40 del odkupnega zneska z obresti od ostale še svote. C. kr. davkarija koncem polovice leta naznani c. kr. okrajnemu glavarstvu, koliko da se je odkupnine za tega ali unega prejemalca nabralo. C. kr. okraj. glavarstvo — ne brez odloga — naznani to prejemalcu ali njegovemu postavnemu zastopniku. Ta sestavi pobotnico, na katero pa iz c. kr. davkarije poprej nič ne prejme, dokler nje c. kr. okr. glavarstvo ne revidira in likvidira. Ako želi to urno imeti, stori najboljšo, da sam gre do c. kr. okrajnega glavarstva — če tudi dan hoda. Je tam opravil, sedaj še le zna iti po denar k c. kr. davkariji, ki zna biti zopet dan hoda od c. kr. okraj. glavarstva oddaljena. Ima denar, dolžan ga je prejemalec (ali njegov zakonit zastopnik) v dotične listne upisati — ter tudi preč. k. šk. ordinarijatu izkazati, da ga tam v glavno knjigo vknjižijo.

Sedaj ima prejemalec denar v rokah, za ktere ga je odgovoren. Njegova dolžnost je, skrbeti, da ga na obresti tako varno izda, kakor sirotinski denar. Ali je pa to lahko? Nikakor ne, zlasti dandanes ne, ko vse kmetije stojijo na prstenih nogah, kakor Nabuhodonozorjeva podoba. Poznam fare, ki bodo imele odkupnega zneska za župnika, kaplane, organista, mežnarja itd. po deset in več tisuč. Kje bodo se dale takšne svote varno založiti? Na kmetih že ne, ker ni mogoče obresti iztirjevati. V državnih dolžnih pismih? Dajejo sedaj najboljše obresti, pa država daje le dolžna pisma po 50 in 100 gold., katerim se cena vsak dan spreminja. Najhitrej se denar v hranilnicah na obresti založi. Pa hranilnice zdaj večidel le po 4%, k večjemu 4½% obresti dajejo, kar pri borni kaplaniji že do 30 gold. zgube pomeni, koliko še le pri župniku, kateri ima svoje dohodke v biri!

Je stvar že mršava, dokler še gre vse v redu — koliko sitnejši še postane, ako se po nesreči kakšna pomota naključiti! Davkarijske občine niso po farah razdeljene — kako lahko se toraj pomote vrinejo, da župniki prejmejo odkupni znesek sosedovih obvezancev! Potem

kor da bi ljudje prihajali. Janez se hitro ozre, potem pa nujno spregovori:

„Bežite, gospica, tu vas ne sme nihče videti. Ljudje gredó. Dovolite, da vas spremim domú!“

„Domu? Nikdar — rajši v morje!“

In gospica ze zopet zažene proti morju, a ravno tako naglo jo prime Janez za roko.

„Idiva, idiva, gospica“, sili Janez in jo vleče, za sabo, „ljudje so že blizu.“

Ida ko se Albina le še brani in vstavlja, nadaljuje:

„Domá za vas ni nobene nevarnosti več, juda ne bo več k vam, je že dobro shranjen.“

Albina se trese, potem postoji in pogleda Janeza v obraz:

„Nesrečnež, ste ga vi morda umorili?“ prša in vpre oči vanj, kakor da bi hotela predreti z njimi mu do srca.

„Ne, gospica, tega me ne natolcuje“, odgovori Janez mirno, „jaz mu nisem nič storil. Toda idiva, na poti vam bom vse razložil in česar ne, to boste po drugih zvedeli.“

Albina gre, čeravno nerada. Potoma ji Janez v kratkem pove, kar je nam že znano, namreč, da je oče njo judu prav za prav pro-

dal in pod kakimi pogoji. Čemu je oče denar potreboval, tega ji pa ne pové. „Zdaj bo gospodu očetu“, konča svoje poročilo, „denar ostal po ravno tisti pogodbi, ki določuje, da jud, če vas popusti in vas v štirinajstih dneh po lastni krivdi ne vzame, zapade vso vlogo.“

„Mislite li“, prične Albina že manj obupno, „da bo jud odstopil?“

„Bo moral — po lastni krivdi.“

„To mi je nerazumljivo, vi se motite.“

„Kar vam pravim, je resnica. Juda ne bo več k vam.“

Dospela sta do direktorjeve hiše. Tu postojita, Janez reče s tresočim se glasom:

„Zdaj odklenite vrata in idite domu ter spite brez vse skrbi. Nihče ne ve, kaj ste nameravali.“

„Kaj pa pismo, ki sem ga položila na mizo in ki ima naznaniti očetu, kaj sem storiti mislila?“ zdihuje Albina zamolklo.

„To pismo bo še na svojem mestu ležalo. Vzemite in vničite ga in vse ostane med vami in mano. Juda ste rešeni, tega vas zagotovem pri svoji ljubezni, tega se boste jutri še po drugih prepričali.“ (Dalje prih.)

je pri vsaki fari po več prejemalcev: župnik kaplana, cerkovnik itd. Kako lahko se zgodi, da se župniku pripiše, kar kaplanom gre — in narobe. Kdo bo čez 20 let vse pomote popravil? Kaj pa, ako bi prejemalec denarja nikomur bolj ne zaupal, kakor samemu sebi, ter bi vsega ali vsaj nekaj sam na posodo vzel, misleč, mi pa ne bo treba nikogar za obresti tirjati? Kolika skušnjava — kolika zapeljivost k nepostavnostim! Kje je dovoljne kontrole proti nepoštenemu ravnanju? Bog ne daj, da bi se kje kaj takega prigodilo, pa dobro je o pravem času na pomanjkljivost postave opozoriti.

Toraj še enkrat rečem: varujte svojo deželo takšnih sitnob!

Iz Štajarskega, 16. okt. (Dalje o klerikalni bradi.) G. vrednik! ker sem jel govoriti, naj še dalje govorim. Rekel sem, da bi klerikalna brada zdaj dobrodelna bila za krščanski jug, če ne celó potrebna, in že davno sem Vam svojo začudenje izrazil, da katoliško časopisje o tem tako molči, akoravno bi ravno sedaj potreba bila reč na vsako stran pregledati.

Kakor je gosp. vitez Šneid zagovarjal znanje slavjanskega jezika za naše uradnike, da bi bili sposobni za poslovanje tudi v novi Avstriji, tako bo treba ondi katoliški duhovščini brade, ker je mnogo za našo stvar na tem ležeče, v kaki obliki bo rimska stolica katoliško duhovščino tje poslala, in bi bóje bilo krivo, ako se to zgodi v stari obriti podobi ali ako nasprotno se ne zgodi kar mahoma, kakor sploh to morda tudi za druge kraje velja.

Došle naše hrabre sinove iz Bosne smo gotovo vsi radi poslušali, kateri so nam pripovedovali, kako je naše stališče ondi težavno, kaj so kristjani trpeli in še trpe, kake privilegije je katoliška duhovščina, menihi ondi dobivala, tako da ni bila razločiti zunaj v javnosti od drugih ljudi; s kakimi sitnobami so se čč. oo. trapisti borili, kako je njih daljno stanje nemogoče itd.

Nedavno sem imel čast spoznati, ko sem bival pri svojem dobrotniku, slav. bivšega kamandanta, generala Sameca, junaka, ki je imel gotovo najtežjo pozicijo v južni zadnji vojski, kot gosta v neuhauski grajščini pri svojem starem prijatelju g. grajščaku. G. generala poslušati je bilo kaj zanimivo in hitro se mu je videlo, da ima za potlačene kristjane mnogo srca, in le obžalovati je, da so vsi naši junaki še dalje prositi primorani, akoravno je gospod general dobil red Leopoldov in postal divizionér v Pešti. Vendar kaj pravi g. general? Potrjuje nam vse one reči ter pravi, da bo v novi Avstriji treba mnogo previdnosti in modrosti na vsako stran; to bolj, mislim, še velja ali najpoprej o vrnanju katoliške cerkve in konfesijonalnih razmer, ki imajo ondi prvo mesto.

Odpotovaje od nas smo zraven zastopnika neuhauske grajščine še trije duhovniki na celjskem kolodvoru g. generala počastili in se poslovili mu, vendar znamenito je, kako general katoliško duhovščino čisla. Še preden je bilo moč tretjega neznanega gospoda mu predstaviti, je gosp. general že rekel: „Prosim Vas, predstavite me temu gospodu!“

Ako bi tako medsebojno spoštovanje še tudi drugod malo širili, sosedni bratje Hrvatje, bi nam lahko bili sijajni izgled — ne bi bilo treba zastopnikom naših strank, dr. Vošnjaku in g. Klunu tako dolgo o sporazumljenju potrebnem se razgovarjati. Malo smo duhovniki sicer po kandidaturi Berksovi bili žaljeni in porazum malo moten, vendar še jaz sloge pri-

čakujem, ker nam je potrebna. Razdvojeni nič ne dosežemo ali sila težko, in prepirali se bomo, kadar smo domá gospodarji. Morda bi tudi tukaj klerikalna brada malo pomagala.

Ako je res, da na jugu je klerikalna brada potrebna, si gotovo reč pregleduje tudi prevzvišeni vladika Strossmajer kot škof bosenški, in jaz sem tako prost misliti si, do o reči misli in da jej je prijazen. Kot mnogoletni gost slatinskih toplic sem jaz leta 1874 imel čast prevzvišenemu vladiki pri sv. maši streči enkrat in to — z brado; in vendar so prevzvišeni škof meni in mojemu tovarišu bili prav prijazni, kar mi je dalo sklepiti, da naju niso obsodili. Človek more le znati, s kako ljubeznijo si mil. vladika vsakega Jugoslovana ogledujejo, zlasti nekatoličane, in kolika jim je želja vsakega Slovana pridobiti!

Pa kaj bi klerikalna brada pomagala škofijam, katerim duhovnikov pomanjkuje? No mislim toliko, da mlada gospoda raje z brado vstopa v bogoslovje nego brez brade.

Milostljivi škofje se ravno zdaj v enem klicu duhovščine po boljšem materialnem stanju toliko trudijo; dal Bog, da bi se tudi družega klica ozirali; in ako mil. škofje sedaj rimsko stolico opominjajo na vseobčno korist klerikalne brade, in zlasti še na jugu, bo rimska stolica kmalu kazala zopet vsestransko svojo velikodušnost, ki je za vsak narod enako velika. Meni pa gospoda moja ne bo zamerila, ako pravim: „Ego autem censeo —“

Domače novice.

V Ljubljani, 21. oktobra.

(Za kanonika v Novem mestu) je imenovan čast. gosp. Rihard Frank, dozda župnik v Trziči.

(Tatov) se je zdaj veliko razkropilo iz Trsta po Kranjskem in Štajarskem, ker jim je policija jela tam biti preveč za petami. Naj se toraj ljudje povsod varujejo kakega neznanega, posebno laškega človeka. Najbrže so po goste tatvine, o katerih je zadnji čas z več krajev slišati, tudi delo teh ljudi.

(Obleko za uboge šolarje in šolarice) ktero za zimo napravljajo družba blagih ljubljanskih gospá in gospodičin v ljubljanski čitalnici, bodo te dobrotnice mladine tudi letos začele napravljati. V to pa potrebujejo milih darov obilo. Nadrobnejši razglas bomo še prinesli.

(Nauk o harmoniji in generalbasu itd.) imenuje se orglarjem zelo potrebna knjižica, ktero je sestavil g. A. Förster, in ki jo hoče izdati tiskar Milic. Kdor jo želi naročiti, naj se oglasi pri g. Milicu, tiskarju v Ljubljani, da se preračuni število iztisov in cena omenjeni knjižici.

(O „Laibacherici“) ktera je — izvzemši politični del — ostala vendar še v rokah Suppantšitschevih, se marsikdo po pravici čudi, kako da v svojem lokalnem predalu dan na dan prinaša dolge štrene o — gledišči ljubljanskem, za ktere se briga komaj pičel četrti del njenih bralcev, dežele pa toliko, da še procenta ne moremo povedati, ker je premajhna decimala. Dolgočasna štrina pa je vendar včasih obširnejša, kakor n. pr. so bila poročila o deželnem in državnem zborovanju. In vse to stane nekaj ter se plačuje iz krvavih grošev na kant prišlih davkoplačevalcev. Je li res vladni list za to, da polni svoje strani, včasih kar po polovico ene, s takimi poročili, ki v Ljubljani malokterega, zunaj nje pa gotovo nikogar ne brigajo in se ne dotikajo ne vladnih ne deželnih, ampak le strankarskih zadev? Po tem, kakor je, mora človek misliti, da je za

„Tagblattem“ „Laibacherica“ prevzela propagando za nemčurstvo vsaj v svojem lokalnem delu, ker za vsako nemško malenkost tako reklamno dela, o naših zadevah pa se drži tako, kakor da bi Slovencev še v deželi ne bilo.

Vsled razsodbe deželne sodnije objavljamo sledeče: Z ozirom na § 19 tiskarne postave naj se sprejme sledeči preklíc v prihodni broj vašega časnika.

V „Slovincu“ od 20. t. m. br. 78 so natisnjeni pod naslovom „Domače novice“ („kako se nemškutarji pri svojih izletih obnašajo“) sledeči stavki: napravilo je izlet na Šmarno goro ter v vabilu naznanilo tudi, da bo imelo ondi mašo. Imelo jo je res, a kako! Cerkovnik jim je odperl cerkev, spravili so se na orglje in tam igrali polke in valcarje, zunaj pa so po taktu orgelj gospe in gospice z moško mladino plesale. Jest podpisani izjavim z pridržkom daljnega postopanja, da v vabilu zaradi izleta od maše ni bilo govora, daleč, da so se udje pevskega društva sicer v cerkev na Šmarni gori podal, kjer je pevovodja gospod Schulz na orglje igral in so pevcí kor „Das ist der Tag des Herrn“, potem „offertorium“ „Bone deus“ in neki „Agnus Dei“ zapeli med tem pa so pričujoče tri dame kleče na podnožjih svoje molitve opravljale, potlej pa so skupno vsi pričujoči na takem kraju dostojno način cerkev zapustili. Torej na šmarni gori se niso poskočnice igrale, ne da bi bil kdo od naše družbe tam plesal. Dalje je tudi neresnično, da bi bil kdorkoli družabnikom tega izleta le najmanjši povod k opazki dal, ktera se v istem članku nahaja, „da meščani navade in čutila ljudstva zmiraj z nogami teptajo!“

Slednič najodločneje zavračam v istem članku natisnjeno terditev, da se je kmečko ljudstvo pri tem izletu na kakoršnikoli način žalilo in k napadu, ki se je pozneje zgodil, dražilo.

Eduard Wawreczka m. p.
predstojnik ljubljanskega društva
„Liedertafel.“

Razne reči.

— Duhovske spremembe v ljubljanski škofiji: Preč. g. Rihard Frank, fajmošter v Trziču je od presv. cesarja vsled sklepa od 10. t. m. izvoljen za korarja v Novem mestu.

— Tatovi. „Od sv. Martina pri Slov. Gradci“ se nam poroča, da so v noči od 11. na 12. okt. tatovi udrli skoz okno v sobe tamošnjega kaplana Govediča, ravno odpotovavšega, ter mu pokradli vso obleko, obujo, in perilo ter mnogo drugih podrobnosti. Škoda se je cenila okoli 400 gold. Vkljub neprestanemu iskanju po noči in po dnevi se c. kr. žandarmeriji do zdaj še ni posrečilo priti grabežem na sled.“

Presrečno zahvalo

za milo sočutje med boleznijo in ob smrti preljubega nam očeta gosp.

Janeza Tomažiča

ter za mnogo prekrasnih vencev in za mnogobrojno vdeležitev pri mrtvaškem sprevodu — izreka

žalujoča rodbina.

V Ljubljani 20. okt. 1880.

Organist in mežnar

se vzame v službo, ki bi bil tudi dostojno zmožen mladino v branju, pisanju in v računstvu podučevati, oženjen ima prednost. Bolj natanko se poižve pri cerkvenem predstojništvu na Sveti gori. Post Sava a/d Südbahn. (3)